
TÜRKİYE-YUNANİSTAN DİYALOG SÜRECİ-12 OCAK 2011

Erhan TÜRBEDAR

12.04.2009

Dr. Erhan Türbedar

Yunanistan Başbakanı Yorgo Papandreunun 7 Ocak 2011de Erzurumdaki Türk Büyükelçileri Konferansında yaptığı konuşma, Türk-Yunan ilişkilerini yeniden tartışmaya açtı. Başbakan Erdoğanla karşılıklı barış ve dostluk mesajları verdiyse de, Papandreunun sözlerinden, iki ülke arasında var olan büyük sorunlara yönelik Yunanistanın tutumunun hiç değişmediği anlaşılmıştır.

Geçmişte Türkiye ile Yunanistanın yakınlaşmasını amaçlayan birçok girişim olmuştur. Ancak iki ülke arasında var olan önyargılar her seferinde yakınlaşma çabalarına olumsuz yansımıştır. Söz konusu önyargıları kırmak istercesine, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Mayıs 2010da, on bakanla ve onlarca işadamlıyla Yunanistan ziyaretini gerçekleştirmiştir. Nitekim bu ziyaret Türk medyasında oldukça olumlu bir şekilde karşılanmış, Türkiye ile Yunanistanın yakınlaşmasını destekleyen söz ve satırlara yer verilmiştir. Ne var ki Yunan medyasında aynı karşılık görülmemiştir. Genel olarak Yunan medyası Başbakan Erdoğanın ziyareti çerçevesinde imzalanan 21 anlaşmayı küçük meseleler olarak nitelemiş, iki ülke arasında var olan büyük sorunlara karşı ise Türkiye'nin tutumunun hiç değişmediğini yazmıştı. Yine de, Başbakan Erdoğanın Atina ziyaretinin ve meslektaşı Papandreu ile geliştirdiği dostluk ilişkisinin, en azından Türk-Yunan ilişkilerinde yeni bir yumuşama dalgasına neden olduğunu söylemek mümkündür.

Türk-Yunan ilişkilerinde aşılması gereken iki temel sorun Kıbrıs sorunu ile Egedeki sorunlardır. Bu sorunlar diplomatik yolla aşılabilsen, diğer daha küçük sorunlar için çözüm üretmek kolaylaşacaktı. Ne var ki hem Kıbrıs, hem de Ege sorununun çözüm yolunda bir düzine tıkanıklık bulunmaktadır. Erzurumdaki konuşmasında Kıbrıstaki işgali devam ettiği sürece, Türkiye AB üyesi olamaz diyen ve Ege sorunları karşısında taviz vermeyeceklerini ima eden Papandreu, iki ülke arasındaki temel sorunlarda görüş ayrılıklarının devam ettiğine işaret etmiştir. Papandreu bu yöndeki keskin çıkışını tamamen kendi ülkesiyle ilgili iç siyaset kaygılarıyla yapmış olduğu kabul edilse bile, Kıbrıs ve Ege sorunlarının çözümünün kolay olamayacağını bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Kıbrıs sorunun çözümünü zorlaştıran temel husus, Yunanların adadaki Türkleri azınlık ve işgalci olarak görüyor olmasıdır. Bu nedenle Atina, açıkça söylüyor olmasa da, Rumlarla Türklerin Kıbrısta eşit haklara sahip olamayacağı görüşündedir. Kıbrıslı Rumlar da prensipte iki toplumlu modele evet diyerek müzakere masasına oturmuş olmakla birlikte, her yönüyle iki eşit topluma razı olacaklarını hiçbir zaman söylememişlerdir. Diğer taraftan AB de Kıbrıs sorunun çözümünü zorlaştırmaktadır. Kıbrıs sorunu çözülmeden güney Rum kesiminin AB üyeliğine alınmış olması, Brükselin dış politika alanındaki en büyük hatalarından biri olduğu söylenebilir. Türkiye'nin tam üyeliğine karşı çıkan AB ülkeleri yıllardır Kıbrıs sorunun arkasında gizlenerek, Türkiye'nin müzakere sürecini tıkamaktadırlar. Yunanistan ise yıllarca, AB'yi alet ederek, Kıbrıs ve Ege sorunlarını kendi çıkarları doğrultusunda

özme stratejisi izlemiştir. Bu arada Brükselin kendisi de ihtilaflı konular karşısında açık olarak AB üyesinden yana tavır koyduğu belirtilmelidir. İşte böyle bir ortamda Rumlar yapıcı olmamaya cesaret bulmakta, Türkiye ve Kıbrıslı Türkler ise ödün verici olmaya zorlanmaktadır.

Ege sorununa gelince, bilindiği gibi bu sorun birbiriyle ilişkili olarak dört farklı sorundan oluşmaktadır. Bunlar da deniz ve kıta sahanlığının belirlenmesi, kara sularının genişliği, hava sahasının kontrolü ve Yunanistanın Egedeki adalarını silahlandırmasıdır. Yunanistan sürekli Ege Denizindeki egemenlik haklarını genişletme derdinde olmuştur. Ayrıca Yunanlar Ege Denizinin tamamını bir Yunan denizi olarak gördüğü için, Türkiye'nin denizdeki hak ve çıkarlarını görmezlikten gelmektedir. Atina Ege Denzinde Yunan karasularının 6 milin ötesine genişletilmesine hakkı olduğuna inanmaktadır. Egede Yunan karasuları 6 milin ötesine veya Yunanistanın iddia ettiği gibi 12 mile genişletilmesi durumunda ise, Türkiye'nin zararı büyük olabilecektir. Her şeyden önce, Türkiye açısından ulusal kıta sahanlığı olarak kabul edilen bölgeler Yunan karasuları içinde kalacaktır. Uluslararası sular Yunan karasuları ile çevrili hale geleceği için, Ege Denizi ile Akdeniz arasındaki seferlerde Türk gemilerinin uluslararası sulara erişimi sınırlandırılacaktır. Bunun dışında Ege Denizindeki zenginliklerin büyük bir kısmı Yunanistanın kontrolüne gireceği gibi, Yunanistanın ulusal hava sahası genişleyeceğinden, Türkiye'nin Ege denizi üzerindeki askeri uçuşları gerçekleşemeyecektir.

Ankara ve Atina belli bir müddet Ege sorunun dondurulmuş kalması yönünde siyaset izlemiştir. Son gelişmeler ise, Ege sorununun raftan indirildiğine ve yeniden görüşülmeye başlandığına işaret etmektedir. Hatta Kasım 2010da Yunan medyasında, Ege sorununa ilişkin müzakerelere ait olduğu iddia edilen bazı ayrıntıları bile okumak mümkün olmuştur. Ne var ki Kıbrıs sorunu ve Makedonya ismine ilişkin sorundan, Yunanların katı ve yapıcı olmayan bir müzakereci olduklarını görmek mümkün olmuştur. Bu yüzden, Ege sorununa ilişkin müzakerelerin de uzun sürme olasılığı yüksektir.

Netice itibariyle, Papandreunun Erzurumdaki Büyükelçiler Konferansına katılması başlı başına bir iyi niyet jesti olmuştur. İki ülke arasındaki yakınlaşma sürecinin canlı tutulması bakımından da Papandreunun Erzuruma gelmesinin önemli olduğu ortadadır. Ancak Kıbrıs ve Ege sorunlarının çözümü için bir zihniyet değişimiyle birlikte, her iki tarafın atacağı yapıcı adımlara ihtiyaç vardır. Aksi takdirde, Ankara-Atina diyalogu bir sağırlar diyalogu olmanın ötesine geçemeyecektir.

Kaynak/Source: